

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตน
ของ นายชัช ชลวร ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๖ - ๗/๒๕๕๒

เรื่องพิจารณาที่ ๓๗/๒๕๔๘

เรื่องพิจารณาที่ ๓๘/๒๕๔๘

วันที่ ๒๔ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๕๒

เรื่อง ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลางส่งคำโต้แย้งของโจทก์ (บริษัท มาไว ฟู้ด คอร์ปอเรชั่น จำกัด ที่ ๑ กับพวกรวม ๒ คน) ในคดีแพ่งหมายเลขดำที่ ทป. ๓๕/๒๕๔๘ เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. ๒๕๓๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๖๑ (๑) มาตรา ๖๕ และมาตรา ๕๖ (๒) ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๔ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๔๘ (หลักการเดียวกับ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๔ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๔๑) หรือไม่

เรื่อง ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลางส่งคำโต้แย้งของโจทก์ (บริษัท มาไว ฟู้ด คอร์ปอเรชั่น จำกัด ที่ ๑ กับพวกรวม ๒ คน) ในคดีแพ่งหมายเลขดำที่ ทป. ๔๑/๒๕๔๘ เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. ๒๕๓๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๖๑ (๑) มาตรา ๖๕ และมาตรา ๕๖ (๒) ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๔ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๔๘ (หลักการเดียวกับ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๔ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๔๑) หรือไม่

ประเด็นวินิจฉัย

พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๖๑ (๑) มาตรา ๖๕ และมาตรา ๕๖ (๒) ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๔ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๔๑ หรือไม่

ความเห็น

ด้วยคำร้องทั้งสองเป็นคดีที่ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า บทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. ๒๕๓๔ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ หรือไม่ เมื่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ใช้บังคับในขณะที่ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยคดี จึงมีประเด็นเบื้องต้นสมควรพิจารณาก่อนว่า กรณีมีเหตุต้องพิจารณาวินิจฉัยตามประเด็นแห่งคดีของคำร้องทั้งสอง หรือไม่

เห็นว่า การตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของบทบัญญัติแห่งกฎหมายใดต้องพิจารณาว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญฉบับที่ใช้บังคับในขณะที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัย สำหรับคำร้องทั้งสองนี้ศาลรัฐธรรมนูญได้รับไว้พิจารณาวินิจฉัยก่อนที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ใช้บังคับ โดยผู้ร้องโต้แย้งความชอบด้วยรัฐธรรมนูญว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดีขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๔ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ และมาตรา ๔๘ แต่อย่างไรก็ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้นำหลักการแห่งบทบัญญัติดังกล่าวมาบัญญัติไว้เป็นหลักการเดียวกันตามมาตรา ๔ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ และมาตรา ๔๑ ด้วยเช่นกัน ดังนั้น เมื่อยังไม่มีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนเกี่ยวกับบทบัญญัติแห่งกฎหมายนี้กรณีจึงมีเหตุสมควรวินิจฉัยประเด็นตามคำร้องทั้งสองต่อไป

เมื่อพิจารณาคำร้องทั้งสองแล้วมีประเด็นที่ต้องพิจารณาวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๖๑ (๑) มาตรา ๖๕ และมาตรา ๘๖ (๒) ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๔ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ และมาตรา ๔๑ หรือไม่

เห็นว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๔ อยู่ในหมวด ๑ ว่าด้วยบททั่วไป โดยเป็นบทบัญญัติรับรองและให้ความคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคล ส่วนมาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ และมาตรา ๔๑ เป็นบทบัญญัติว่าด้วยสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย โดยมาตรา ๒๗ เป็นบทบัญญัติรับรองสิทธิและเสรีภาพตามที่บัญญัติในรัฐธรรมนูญ ทั้งโดยชัดแจ้ง โดยปริยาย หรือโดยคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญว่าได้รับความคุ้มครองและผูกพันองค์กรของรัฐในการตรากฎหมาย การใช้บังคับกฎหมาย และการตีความกฎหมาย มาตรา ๒๘

เป็นบทบัญญัติที่เป็นหลักประกันความมั่นคงแห่งสิทธิและเสรีภาพที่ว่า ให้มีการตรากฎหมายจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลได้ภายใต้เงื่อนไขที่รัฐธรรมนูญกำหนดคือ ต้องอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญนี้กำหนดไว้และเท่าที่จำเป็น และจะกระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพนั้นมิได้ ทั้งนี้ กฎหมายดังกล่าวต้องมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป และไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง และมาตรา ๔๑ เป็นบทบัญญัติอยู่ในส่วนที่ ๕ ว่าด้วยสิทธิในทรัพย์สินที่รับรองและคุ้มครองสิทธิในทรัพย์สินของบุคคลภายใต้เงื่อนไขว่ารัฐธรรมนูญยอมให้มีการกำหนดขอบเขตแห่งสิทธิและการจำกัดสิทธิในทรัพย์สินได้โดยต้องตราเป็นกฎหมายซึ่งต้องเป็นไปตามหลักการจำกัดสิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ในมาตรา ๒๘

สำหรับพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๖๑ (๑) มาตรา ๖๕ และมาตรา ๘๖ (๒) เป็นบทบัญญัติว่าด้วยการเพิกถอนการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าที่ไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด แต่นายทะเบียนรับจดทะเบียนไว้ อันเป็นการแก้ไขเพิ่มเติมตามพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๓ โดยมีเจตนารมณ์เพื่อให้การคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเพื่อปรับปรุงหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการกำหนดลักษณะของเครื่องหมายและเครื่องหมายที่ต้องห้ามมิให้รับจดทะเบียนเครื่องหมายการค้า การตั้งเพิกถอนการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าและการดำเนินการที่เกี่ยวข้อง การกำหนดองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการเครื่องหมายการค้า รวมทั้งการเพิ่มเติมอำนาจของนายทะเบียนในส่วนของการพิจารณาคำคัดค้าน โดยมาตรา ๖๑ บัญญัติให้ผู้มีส่วนได้เสียหรือนายทะเบียนอาจร้องขอเพิกถอนการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าที่กระทำไปโดยไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดต่อคณะกรรมการเครื่องหมายการค้า เมื่อแสดงได้ว่าการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้านั้นมีเหตุตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๖๑ (๑) ถึง (๔) ซึ่งบทบัญญัติใน (๑) กรณีมิได้เป็นเครื่องหมายการค้าที่มีลักษณะบ่งเฉพาะตามมาตรา ๓ ซึ่งมาตรา ๖๕ บัญญัติให้คณะกรรมการมีหนังสือแจ้งคำสั่งเพิกถอนหรือไม่เพิกถอนการจดทะเบียนตามมาตรา ๖๑ พร้อมด้วยเหตุผลให้ผู้ร้องขอให้เพิกถอน เจ้าของเครื่องหมายการค้า และผู้ได้รับอนุญาตถ้ามี ทราบโดยไม่ชักช้า และให้สิทธิแก่บุคคลดังกล่าวอุทธรณ์คำสั่งของคณะกรรมการต่อศาลได้ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้ง มิฉะนั้นให้ถือว่าคำสั่งของคณะกรรมการเป็นที่สุด ทั้งนี้ เพื่อให้การพิจารณาของคณะกรรมการเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติและให้ความเป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย

ที่เกี่ยวข้อง ส่วนมาตรา ๕๖ เป็นบทบัญญัติว่าด้วยอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการโดย (๒) คณะกรรมการมีอำนาจพิจารณาและมีคำสั่งเกี่ยวกับคำร้องขอให้เพิกถอนการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้า

ในประเด็นว่า พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๖๑ (๑) มาตรา ๖๕ และมาตรา ๕๖ (๒) ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๔ หรือไม่ เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔ เป็นบทบัญญัติอยู่ในหมวด ๑ ว่าด้วยบททั่วไป มิได้มีข้อความที่เป็นการรับรองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลแต่อย่างใด ในขณะที่บทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๖๑ (๑) มาตรา ๖๕ และมาตรา ๕๖ (๒) เป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับกระบวนการเพิกถอนการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าที่ไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด แต่นายทะเบียนได้รับจดทะเบียนไว้ จึงมิใช่กรณีที่บทบัญญัติแห่งกฎหมายทั้งสามมาตราดังกล่าวจะขัดหรือแย้งต่อบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔ อันเป็นหลักทั่วไปได้

ในประเด็นว่า พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๖๑ (๑) มาตรา ๖๕ และมาตรา ๕๖ (๒) ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๓ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๔๑ หรือไม่ เห็นว่า บทบัญญัติของพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๖๑ (๑) มาตรา ๖๕ และมาตรา ๕๖ (๒) เป็นบทบัญญัติว่าด้วยการเพิกถอนการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าที่ไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด แต่นายทะเบียนได้รับจดทะเบียนไว้ จึงบัญญัติให้ผู้มีส่วนได้เสียหรือนายทะเบียนอาจร้องต่อคณะกรรมการเครื่องหมายการค้าให้เพิกถอนการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าดังกล่าวได้ดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๖๑ ซึ่งคณะกรรมการมีอำนาจพิจารณาและมีคำสั่งเกี่ยวกับคำร้องขอให้เพิกถอนการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าได้ตามมาตรา ๕๖ (๒) และได้กำหนดให้มีการแจ้งคำสั่งเพิกถอนหรือไม่เพิกถอนให้ผู้มีส่วนได้เสียทราบเพื่ออุทธรณ์คำสั่งต่อศาลภายในเวลาที่กำหนด รวมทั้งผลของคำสั่งเมื่อพ้นระยะเวลาการอุทธรณ์ไว้ในมาตรา ๖๕ บทบัญญัติทั้งสามมาตรานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้การควบคุมการถือสิทธิในเครื่องหมายการค้า และการคุ้มครองสิทธิของบุคคลในการถือสิทธิดังกล่าวให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพ เพื่อความสงบสุขของสังคม อันเป็นประโยชน์สาธารณะ การได้สิทธิและเสียสิทธิในเครื่องหมายการค้าของบุคคลจึงต้องเป็นไปตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้ หากเครื่องหมายการค้าซึ่งมีการรับจดทะเบียนไว้แล้วต่อมาปรากฏในภายหลังว่าไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่บัญญัติไว้ ย่อมกระทบกระเทือนสิทธิของบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องในเครื่องหมายการค้า นั้น พระราชบัญญัตินี้จึงกำหนดให้มีการทบทวน ตรวจสอบ และเพิกถอน

คำสั่งรับจดทะเบียนดังกล่าว นอกจากนั้นในการพิจารณาและมีคำสั่งเพิกถอนหรือไม่เพิกถอนการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าของคณะกรรมการต้องเป็นไปตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๖๑ (๑) ถึง (๔) เท่านั้น คณะกรรมการไม่อาจกำหนดเหตุเป็นอื่นได้ และบทบัญญัติในมาตรา ๖๑ เป็นเหตุที่แสดงให้เห็นว่าการจดทะเบียนนั้นไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดอันจะได้รับการคุ้มครองตามกฎหมาย แต่อย่างไรก็ดี พระราชบัญญัติฉบับนี้กำหนดให้มีการอุทธรณ์คำสั่งของคณะกรรมการต่อศาลได้ตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง เพื่อให้ศาลซึ่งเป็นองค์กรที่ใช้อำนาจตุลาการทำหน้าที่ตรวจสอบการกระทำของคณะกรรมการว่า ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ อันเป็นไปตามหลักการกานและดุลการใช้อำนาจของฝ่ายบริหารที่ให้ฝ่ายตุลาการตรวจสอบการกระทำของฝ่ายบริหารได้ และยังเป็นการคุ้มครองสิทธิของบุคคลที่ได้รับความเสียหายหรือเดือดร้อนจากคำสั่งของคณะกรรมการด้วยจึงเห็นได้ว่า บทบัญญัติของพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๖๑ (๑) มาตรา ๖๕ และมาตรา ๘๖ (๒) อันเป็นประเด็นแห่งคดีนี้มีได้เป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ และมาตรา ๔๑ ตามที่ผู้ร้องอ้างแต่อย่างใด แต่เป็นบทบัญญัติที่จำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลเป็นไปตามที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๘ บัญญัติรับรองไว้ว่า กระทำได้กล่าวคือ เป็นบทบัญญัติที่ใช้บังคับเป็นการทั่วไป ไม่ได้ใช้บังคับแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง โดยกระทำเท่าที่จำเป็นเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของกฎหมาย ไม่กระทบกระเทือนต่อสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ โดยเฉพาะสิทธิในทรัพย์สินของบุคคลตามมาตรา ๔๑ ซึ่งรัฐธรรมนูญบัญญัติให้ตรากฎหมายกำหนดขอบเขตแห่งสิทธิและการจำกัดสิทธิได้โดยต้องเป็นกฎหมายที่เป็นไปตามหลักการจำกัดสิทธิและเสรีภาพตามมาตรา ๒๘ อีกทั้งบทบัญญัติทั้งสามมาตราดังกล่าวไม่ใช่เป็นเรื่องการใช้อำนาจขององค์กรโดยไม่คำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญตามที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ในมาตรา ๒๗ แต่อย่างใด สำหรับข้ออ้างที่ว่าพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. ๒๕๓๔ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๓ มิได้ระบอบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจในการตรากฎหมายตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๘ วรรคสอง ซึ่งเป็นการโต้แย้งว่ากระบวนการตรากฎหมายไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ นั้น เนื่องจากตามหลักการตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญภายหลังประกาศใช้เป็นกฎหมายตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๑๑ บัญญัติให้ศาลที่พิจารณาคดีเสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยได้เฉพาะกรณีว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ประกาศใช้แล้ว

มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ โดยไม่อาจหยิบยกประเด็นความไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกระบวนการตรากฎหมายฉบับนั้นให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยได้ ดังนั้น พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๖๑ (๑) มาตรา ๖๕ และมาตรา ๘๖ (๒) จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ และมาตรา ๔๑

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้นจึงเห็นว่า พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๖๑ (๑) มาตรา ๖๕ และมาตรา ๘๖ (๒) ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๔ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ และมาตรา ๔๑

นายชัช ชลวร

ประธานศาลรัฐธรรมนูญ